

Janusz Królikowski

"Jezus cudotwórca", Tomasz Hergesel, Katowice 1987 : [recenzja]

Collectanea Theologica 59/3, 190-191

1989

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Ważnym osiągnięciem ks. M. Ruseckiego jest dokonanie wnikliwej syntezy myśli teologicznej XX w. na temat funkcji motywacyjnej cudu. Jest to osiągnięcie tym większe, że brak w dotychczasowej literaturze teologicznej takiego syntetyzującego opracowania, a w ogóle ważna problematyka funkcji motywacyjnej cudu zeszała na margines współczesnych opracowań teologicznych. Podkreślić należy, z pewnością nowe i twórcze, ukazanie związków cudu z powstaniem Kościoła i pełnioną wobec niego „służbę”. Ks. M. Rusecki uzupełnia także koncepcję cudu jako znaku kategorią symbolu i wpisuje w funkcję motywacyjną cudu Misterium Paschalne Chrystusa. Ważnym „miejscem” w poszukiwaniach naszego autora jest szerokie wprowadzenie do rozważań o cudzie myślenia personalistycznego i ich jakby przeświecenie tym myśleniem, co czyni omawianą pozycję bliską duchowi teologicznemu dzisiejszych czasów.

Niekorzystny cień na wyliczone powyżej wartości opracowania M. Ruseckiego rzucają wprowadzone neologizmy w miejsce tradycyjnej, powszechnie stosowanej terminologii, tym bardziej że nie wnoszą do omawianej problematyki nowych treści. Wydaje się, że do najbardziej sztucznych i rażących należy zaliczyć: „wzgląd specjalno-temporalny” (np. s. 63); „bazyliotwórcza rola cudów” (s. 190); „temporalność ery mesjańskiej” (s. 196); „uroczysty alians na Synaju” (s. 205) — dlaczego nie mówić po prostu: przymierze?; „sygnalnie wspomniano” (s. 235) oraz często stosowany przymiotnik „taumaturgiczny”.

Książka M. Ruseckiego stanowi cenny i twórczy wkład w prawdziwe studium teologii, pozwala bowiem gruntownie poznać jedno z ciekawych i ważnych zagadnień teologicznych.

ks. Janusz Królikowski, Gorlice

ks. Tomasz HERGESEL, *Jezus cudotwórca*, Katowice 1987, Księgarnia Św. Jaka, s. 255 (*Attende Lectioni*, t. XIV).

Postać Jezusa Chrystusa nie jest izolowana od spojrzenia wierzącego, ale staje przed jego oczami w pełnym kształcie ontycznym, historycznym i moralnym. Postać Jezusa Chrystusa staje się przezroczysta dla wierzącego dzięki Jego słowom i czynom, poświadczonym przez ewangelistów. Na tajemniczych drogach, po jakich porusza się teologia, doszło do tego, że do niedawna, od czasów mniej więcej Suareza, uwaga teologów skoncentrowana była na słowach Jezusa, a Jego czyny i życie były dla nich czymś drugorzędnym. Dopiero ostatnie dziesiątki lat przynoszą nowy zwrot na tym obszarze teologii — także w Polsce. *Mysteria vitae Christi* na nowo stają się dla teologów znaczącym polem badań i owocnych odkryć. W kontekście teologicznej refleksji nad misteriami życia Chrystusa należy umieścić opracowanie T. Hergesela o Jezusie cudotwórcy.

Przedmiotem swego opracowania T. Hergesel uczynił Jezusa—cudotwórcę w aspekcie historycznym, literackim i teologicznym. Część pierwsza sygnalizowanego opracowania obejmuje historyczne i literackie tło cudów Jezusa. Część druga zawiera genologiczną interpretację cudów Jezusa, które autor dzieli na uzdrowienia i wskrzeszenia, egzorcyzmy, cuda nad naturą i cuda opatrności. W części trzeciej przedstawia Jezusa-cudotwórcę w interpretacji Ewangelistów.

„Kimże On jest?” — to pytanie staje nie tylko przed współczesnymi Jezusa, ale przed ludźmi wszystkich czasów i miejsc, i nieustannie domaga się nowych, choć równocześnie niezmiennych w swej substancji odpowiedzi. Z poszukiwań T. Hergesela nad dziełami mocy Jezusa wyłania się ważne „dopowiedzenie” do Jego możliwie pełnego obrazu, jaki funkcjonuje w świadomości chrześcijańskiej i w teologii. Na podstawie cudownych dzieł Jezusa autor pokazał w swoim opracowaniu organicznie połączoną w Nim historyczność i głębię ontologiczną, którą Ewangelisci przekazali m.in. w „tytułach”:

„Syn Boży”, „Śługa Jahwe”, „Wielki Prorok z Nazaretu”, którymi określano Go w kontekście dokonywanych cudów. Za szczególnie ważne w omawianej publikacji należy uznać pokazanie, że Bóg Nowego Testamentu jest „Bogiem adoracji”; że jest Bogiem, któremu ze strony człowieka należy się adoracja integralnie przynależąca do wiary, którą wywołują i wspomagają Jezusowe cuda („abyście wierzyli”). Byłoby dobrze, gdyby książka T. Hergesela zainspirowała nowe i szersze poszukiwania na obszarze „misteriów mocy” (T. Hergesel nie powiedział ostatniego słowa), jak i całokształtu misteriów życia Jezusa, których domagają się dzisiaj wierzący oraz teologia.

ks. Janusz Królikowski, Gorlice

Ewangelia i kultura. Doświadczenie środkowoeuropejskie, red. M. Radwan SCJ i T. Styczeń SDS, Rzym 1988, Fundacja Jana Pawła II, Polski Instytut Kultury Chrześcijańskiej, s. 368 (*Sympozja Instytutu Jana Pawła II KUL*, t. 4).

Ewangelia i kultura to dwie podstawowe rzeczywistości, które decydują tak o poszczególnym człowieku, jak i całych narodach. Ile człowiek i naród stawia na Ewangelię i kulturę, tyle zyskuje pokoju, szczęścia, wolności, prawdy, dobra i miłości; tyle zyskuje siebie i Boga. Cennym, doniosłym i pouczającym jest ciągle szukanie potwierdzenia tej prawdy w dziejach chrześcijaństwa, dziejach pisanych na obszarze różnych „języków, pokoleń, ludów i narodów”.

Piękną kartę w dziejach przeżywania Ewangelii i kultury zapisały narody słowiańskie, chociaż ten zapis nie zawsze był właściwie oceniany i doceniany. Trzeba było dopiero papieża—Polaka, papieża—Słowianina, aby zwrócić oczy świata na ten ciekawy krąg ewangeliczny i kulturowy, i nie tylko oczy świata, ale i oczy samych Słowian. Dokonało się to szczególnie w słowiańskiej encyklice papieża Jana Pawła II *Slavorum Apostoli*.

Jednym z pierwszych owoców refleksji Słowian nad sobą i swoimi dziejami jest publikacja *Ewangelia i kultura. Doświadczenie środkowoeuropejskie*, która w swej zasadniczej części (cz. II) zawiera materiały z sympozjum pod takim samym tytułem, jakie odbyło się w Lublinie w dniach od 8 do 21 maja 1987 r. z inicjatywy Instytutu Jana Pawła II, Lublin, i Polskiego Instytutu Kultury Chrześcijańskiej, Rzym. O środkowoeuropejskim doświadczeniu Ewangelii i kultury mówili reprezentanci całej słowiańszczyzny oraz ludzie związani z nią rozmaitymi więzami: T. Styczeń SDS, S. Nagy SCJ, S. Świążawski, Cz. Zgorzelski, A. Gieysztor, kard. H. Gulbinowicz, M. Radwan SCJ, abp M. Marusyn, R. Łużny, R. Korzenszky OSB, F. Litva SJ, N. Lobkowicz, M. A. Krąpiec OP, J. Strykowski, K. Dedecius.

W części pierwszej omawianego tomu umieszczono teksty papieża Jana Pawła II, które głęboko wiążą się z tematyką sympozjum, stanowiąc dla nich jakby punkt odniesienia. Są to: homilia ze Wzgórza Lecha w Gnieźnie (3 czerwca 1987), encyklika *Slavorum Apostoli* i przemówienia z trzeciej pielgrzymki: na Zamku Królewskim w Warszawie, do przedstawicieli świata nauki w auli KUL, do pracowników i studentów KUL, w katedrze wawelskiej, do ludzi morza, na Zaspie w Gdańsku, do młodzieży na Westerplatte, podczas spotkania ze światem kultury i sztuki w kościele Św. Krzyża w Warszawie i do episkopatu Polski.

Część trzecia zawiera laudacje ku czci abpa Luidvikasa Povilonisa MIC i Karia Dedeciusa, doktorów *honoris causa* KUL, list abpa L. Povolonisa do rektora KUL oraz wkład K. Dedeciusa.

Z lektury materiałów zebranych w publikacji *Ewangelia i kultura* wylania się wielkość słowiańskich doświadczeń we wprowadzaniu ewangelicznych mocy i światła w życie Europy Środkowej. Z tych mocy i światła zrodziły się